

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

У статті проаналізовано досвід європейських країн у сфері викладання іноземних мов, тому що в цьому регіоні рівень іншомовної підготовки є найвищим у світі. Виокремлено пункти, які можуть бути втілені в практику для розвитку викладання іноземної мови громадянам України, а саме: починати вивчати іноземну мову якомога раніше; створювати на національному та місцевому рівні сприятливі умови для підвищення рівня мовної підготовки; стимулювати оволодіння новітніми технологіями, використання яких приведе до підвищення ефективного навчання мов; вивчати досвід розвинутих країн із залучення найкращих випускників у сферу викладання мов; забезпечити статус іноземної мови як однієї з пріоритетних дисциплін для професійного розвитку.

Ключові слова: вивчення мови, статус мови, робочий план, мотивація, викладацький склад.

Інтеграційні процеси, що інтенсивно розвиваються останнім часом, зростання кількості професійних й академічних обмінів, поглиблення міжнародного співробітництва стимулювали поступовий розвиток іншомовної освіти. У цих умовах іноземна мова здобуває статус дійового інструменту формування інтелектуального потенціалу суспільства, який стає одним із головних ресурсів розвитку нової держави на сучасному історичному етапі. Тому дуже важливою є можливість перейняти досвід інших країн, зокрема країн Західної Європи, з різних методів навчання іноземної мови (зокрема англійської), які дають високі показники володіння нею в цих країнах.

Дослідженню модернізації європейської галузі навчання іноземних мов присвячені праці багатьох фахівців. Різні аспекти мовної політики та багатомовності в Європі вивчали М. Байрам, Дж. Беакко, А. Бердичевський, Є. Протасова; соціальні та культурні аспекти висвітлювали Дж. Валдес, Г. Зарате, Г. Ньюнер, Ю. Пассов, П. Сисоєв; профільно-орієнтованому та двомовному навчанню приділяли увагу С. Бейкер, О. Полякова, О. Райєгейн.

Мета статті – проаналізувати досвід країн Західної Європи у сфері викладання англійської мови як основного засобу міжнародної комунікації.

У Європі глобальна інтеграція стала нормою, європейські країни мають позитивний досвід у надбанні такого інструменту комунікації, як спільна мова, який є необхідним дедалі більшій частині населення в усе більшій кількості побутових та професійних ситуацій, тому вивчення саме досвіду Європи в цьому питанні вважаємо найбільш корисним.

У результаті опитувань та досліджень можна виокремити кілька пунктів, які можна вважати взірцевими в досвіді західних країн.

По-перше, існує думка, що, чим раніше починається вивчення іноземної мови, тим вищі результати навчання. Усі країни вважають обо-

в'язковим починати вивчення іноземної мови або до 8 років, або у перших класах початкової школи; іноді саме в початковій школі пропонують ще другу іноземну мову. Це відрізняє європейську мовну освіту від американської, де вивчення іноземної мови починають у 14 років.

Важливою також вважають наявність чіткого робочого плану, який мотивує та спрямовує розвиток ефективної системи навчання іноземної мови. Багато європейських країн пристосували навчання іноземних мов на національному рівні до стандартів мовної політики Ради Європи "Modern Language: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference", що були розроблені в 1996 р. Це інструмент планування, який використовують для написання програм, складання матеріалів іспитів, видання навчальних матеріалів та програм підготовки викладачів по всій Європі.

Одним із найважливіших факторів, що впливають на успіхи у вивченні мов, вважають кваліфікованих викладачів. Ключовим фактором щодо викладача є статус його професії, адже саме він безпосередньо впливає на якість кандидатів, які обирають її. У Фінляндії, наприклад, потенційних викладачів набирають з найкращих випускників шкіл. Викладання є високо оціненою професією, прийом до університетів, де готують викладачів, проходить за конкурсом. Це створює вибірковість та підвищує престиж диплома викладача. Практичну підготовку, яка інтегрує академічне навчання майбутніх викладачів із педагогічним, у декількох країнах вважають одним із найуспішніших аспектів оволодіння майбутньою професією. У деяких країнах, включаючи Нідерланди та Велику Британію, програми одночасного навчання й роботи за кордоном значно сприяють підвищенню рівня мовної підготовки викладачів іноземної мови.

Активне використання новітніх технологій та засобів масової інформації часто згадують як засіб забезпечення доступу до інформаційних і розважальних ресурсів іноземною мовою та налагодження взаємодії з тими, хто розмовляє іншими мовами. Мешканці Скандинавії, наприклад, особливо підкреслюють важливість Інтернету та спеціалізованих баз даних для отримання інформації. У маленьких країнах, наприклад, Данії, багато телевізійних шоу показують англійською мовою із субтитрами. Також у Данії, де англійська мова є всюдисущою завдяки американським і британським телевізійним програмам, фільмам, комп'ютерним іграм та музичним відео, викладачі розробили успішні стратегії для використання можливості неформального вживання їхніми студентами англійської мови в навчанні. Також доступ до інформації у Всесвітній мережі та використання нових інформаційних технологій, особливо комп'ютерних мереж, створює додаткові можливості для комунікації серед викладачів іноземних мов та студентів у багатьох країнах. Завдяки електронній пошті, дискусійним групам, чатам Інтернет полегшив спілкування іноземними мовами як для носіїв мови, так і для тих, хто її вивчає.

Важливим фактором успішного оволодіння іноземною мовою є використання ефективних новітніх стратегій викладання. Однією із них є вивчення

загальноосвітніх предметів за допомогою іноземної мови. У деяких випадках іноземну мову використовують як засіб викладання інших предметів навіть у початковій школі, де школярі вже добре її знають. У Люксембурзі, наприклад, німецьку та французьку мови використовують як засіб викладання інших предметів упродовж усього періоду навчання для підтримування одночасного вивчення обох мов. У європейських “двомовних програмах” учні початкових шкіл навчаються предметів виключно другою, або іноземною мовою.

У Данії, Німеччині, Нідерландах та Іспанії комунікативні методики є найбільш популярними у викладанні мов. Концентрування на комунікації та міжкультурному навчанні не тільки стимулює продуктивне обговорення проблем навчання й методів, які відображаються в планах та підручниках, а й виливається в покращеному рівні усного та письмового мовлення студентів.

Деякі успішні методи також передбачають використання виключно іноземної мови на занятті, поділ навчальних груп за рівнем, а не за віком, проектно-орієнтоване навчання та технології, що поєднують опанування країнознавчих матеріалів із навчанням мови.

Важливою є розробка мовної й освітньої політики на національному, регіональному та місцевому рівнях, що може сприяти або перешкоджати успішній мовній освіті. Також однією із найвпливовіших політик є визнання високого статусу іноземної мови в межах навчального закладу. В усіх європейських країнах знання принаймні однієї іноземної мови є обов’язковим для всіх студентів без винятку.

Що стосується оцінювання знань, то деякі педагоги приділяють особливу увагу оцінюванню як одній із найдієвіших та ефективних практик у навчанні іноземних мов. У нашій країні практично все оцінювання полягає у специфічних курсах та завданнях, які давав викладач. Єдине національне або регіональне тестування з метою визначення мовного рівня – це випускні іспити в кінці періоду здобуття середньої освіти. А, наприклад, у Нідерландах існують щорічні випускні іспити, які розроблені національним інститутом тестування та проводять у кінці кожного академічного року.

Які пункти є найбільш важливими та привабливими для використання у вітчизняній системі освіти з метою піднесення рівня володіння іноземною мовою на новий рівень? Вважаємо доцільним виділити такі:

- починати вивчати іноземну мову якомога раніше;
- створювати на національному та місцевому рівні сприятливу атмосферу й можливість покращення навчання іноземних мов;
- стимулювати оволодіння новітніми технологіями, використання яких проведе до підвищення ефективного навчання мов;
- вивчити досвід розвинутих країн із залучення найкращих випускників у сферу викладання мов, забезпечувати найвищий рівень підготовки викладача до початку роботи його роботи та в процесі неї;
- забезпечити статус іноземної мови як однієї з пріоритетних та обов’язкових дисциплін для професійного розвитку фахівців буд-якого профілю.

У таких країнах світу, як Англія, Уельс, Північна Ірландія, Австралія, Ірландія та Сполучені Штати, вивчення іноземної мови все ще є доб-

ровільним у початкових школах. В англomовних країнах, як свідчать дослідження, “немає мови, яку кожна людина хоче вивчати” [7]. Аналіз результатів сформованості іншомовної компетенції виявив, що 30% учнів англійських шкіл не досягають рівня базового володіння мовою, вони лише використовують її найпростіший варіант зі словником. Англійські діти найгірше володіють письмовою та усною мовою, а також погано справляються з читанням та аудіюванням найпоширенішою іноземною мовою, що викладається в навчальних закладах, – французькою. Також вони починають вивчати мову пізніше, ніж в інших країнах Європи, та вивчають її меншу кількість годин на тиждень. Тільки 1% тих, хто вивчає іноземну мову в Англії, володіють мовою на просунутому рівні. Середній показник по Європі – 30%. У Люксембурзі 98% населення розмовляють щонайменше однією мовою, крім рідної, у Латвії – 95%, у Нідерландах – 94%. У Фінляндії та Ісландії учні вивчають у середньому більше ніж дві мови.

Тривалий час у Європі існували два протилежні напрями реалізації її мовної політики. Представники першого виступали за визнання англійської мови як глобальної, як засобу міжнародного спілкування та вимагали визнання її вивчення як першої іноземної на рівні середньої й вищої школи. Прихильники другого закликали до сприяння багатомовності та багатокультурності громадян Європи шляхом опанування якомога більшої кількості мов для співіснування з представниками інших національностей і полегшення умов працевлаштування в майбутньому [3]. На щастя, соціально-політичний розвиток країн Європи останніми десятиріччями сприяв розв’язанню суперечки та появі нових перспектив європейської політики в галузі навчання іноземних мов. Опанування двох мов, крім рідної, є необхідністю, оскільки часто мови виконують різні функції та є запорукою забезпечення конкурентоспроможності на європейському й світовому ринках праці [2].

Якими є особливості навчання іноземній мові в умовах полікультурності європейського соціуму? Процес навчання іноземній мові повинен перетворитися на навчання “розуміння чужого”, спрямоване на боротьбу з ксенофобією та існуючими стереотипами, на виховання толерантності в ставленні до представників інших культур [1; 4; 5].

Висновки. Жителі Західної Європи, за даними досліджень, мають високий рівень володіння іноземними мовами завдяки поважному ставленню до професії викладача, визнанню пріоритетності предмету “Іноземна мова”, використанню новітніх технологій тощо. Для нашої країни є життєво важливою потреба втілити в практику таку іншомовну політику освіти, яка буде сприяти піднесенню рівня володіння іноземною мовою громадянами України.

Список використаної літератури

1. Бердичевский А. Л. Языковая политика и методика преподавания иностранных языков в странах Европы / А. Л. Бердичевский // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 5. – С. 17–22.

2. Поляков О. Г. Профильно-ориентированное обучение английскому языку и лингвистические факторы, влияющие на проектирование курса / О. Г. Поляков // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 2. – С. 6–10.

3. Протасова Е. Ю. Проблемы многоязычия в странах Европейского Союза / Е. Ю. Протасова // Иностранные языки в школе. – 1998. – № 5. – С. 107–109.

4. Сысоев П. В. Язык и культура: в поисках нового направления в преподавании культуры страны изучаемого языка / П. В. Сысоев // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 4. – С. 12–17.

5. Beacco J. C. Guide for the Development of Language Educational Policies in Europe. From Linguistic Diversity to Plurilingual Education / J. C. Beacco, V. Byram. – Council of Europe, Language Policy Division, 2002. – 115 p.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2015.

Поникаровская С. В. Особенности преподавания иностранных языков в странах Западной Европы

В статье проанализирован опыт европейских стран в области преподавания иностранных языков, так как в этом регионе уровень иноязычной подготовки является высочайшим в мире. Выделены пункты, которые могут быть претворены в практику для развития преподавания иностранного языка гражданам Украины, а именно: начинать изучать иностранный язык как можно раньше; создавать на национальном и местном уровне благоприятные условия для повышения уровня языковой подготовки; стимулировать овладение новейшими технологиями, использование которых приведет к повышению эффективности изучения языков; изучать опыт развитых стран по привлечению лучших выпускников в сферу преподавания языков; обеспечить статус иностранного языка как одной из приоритетных дисциплин для профессионального развития.

Ключевые слова: *изучение языка, статус языка, рабочий план, мотивация, преподавательский состав.*

Ponikarovskiy S. Features of teaching foreign languages in Western Europe

The article deals with the issue of teaching foreign languages in the countries of Western Europe. The task is to analyze the experience of these countries in the area of teaching foreign languages, namely English, as today English is the main means of international communication. These countries have positive experience in acquiring such a tool that the most part of the population needs in the increasing number of situations.

The research has revealed a number of issues that can be considered the key ones in their experience.

First of all, it is considered that learning English must start as early as possible. The earlier a child starts learning, the better results. In all countries learning foreign language starts at the age of 8 or earlier. It distinguishes European language education from, for example, American one, where language learning starts at 14.

Availability of a clear curriculum that motivates and guides development of the efficient system of language teaching is essential. Many European countries adapted their teaching English at the national level to the standards of the language policy of the European Council.

One of the most important factors influencing the success in language learning is highly-skilled teaching staff. The key factor in the professional level of teachers is the status of their profession, as it affects the quality of candidates who apply for the profession of a teacher. Using new technologies and mass media is also the way to improve language learning as they facilitate access to the information and entertainment in English, provide interaction with native speakers and improve teaching English.

Application of efficient new strategies of teaching is one more factor of success.

Key words: *language learning, language status, curriculum, motivation, teaching staff.*